ជំងឺជ្រុះស្លឹករដូវភ្លៀង

១.លក្ខណៈទូទៅរបស់ជំងឺ

ជំងឺជ្រុះស្លឹករដូវភ្លៀង បង្កឡើងដោយផ្សិតឈ្មោះ *Phytophtora palmivora, P. meadii, P. bortryosa*។ លក្ខខណ្ឌសមស្របសម្រាប់ជំងឺគឺភ្លៀងច្រើន សីតុណ្ហភាពទាប សំណើមខ្ពស់ និងតាម រយៈសត្វល្អិត។ ការបង្ករជំងឺដំបូងគឺនៅលើផ្លែ ហើយបន្ទាប់មកបានរីករាលដាលទៅលើទងស្លឹក ស្លឹក ដើម និងផ្ទាំងមុខចៀរដែលភាគច្រើននៃជំងឺកើតឡើងនៅខែ សីហា កញ្ញា តុលា និងវិច្ឆិកា។ ផ្សិតជំងឺនេះអាចរស់នៅសម្ងំនៅលើដើម ទងស្លឹក និងស្លឹកពីរដូវមួយទៅរដូវមួយបាន នៅពេលដែលលក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុអំណោយផល។ ប្រសិនបើជំងឺប្រផេះសកើតមានលើដើមកៅស៊ូច្រើនក្នុងរដូវជ្រុះស្លឹក នោះជំងឺជ្រុះស្លឹករដូវភ្លៀងកើតមានតិច ផ្ទុយទៅវិញបើដើមកៅស៊ូកើតមានជំងឺប្រផេះសតិចនោះនឹងមានកើតជំងឺជ្រុះស្លឹករដូវភ្លៀងច្រើនវិញ។ ពពួកផ្សិត Phytophthora នេះក្រៅពីបង្ហាញរោគសញ្ញាលើស្លឹក ក៏មានបង្ហាញរោគសញ្ញាលើដើមជាលក្ខណៈឆ្នូតខ្មៅ ដែលគេនិយមហៅថា «ជំងឺឆ្នូតខ្មៅ»។

វត្តមានស្នាមឆ្នូតខ្មៅ ដែលបង្កដោយផ្សិតនេះនៅលើមុខចៀរដើមកៅស៊ូត្រូវបានគេរកឃើញជាលើកដំបូងនៅប្រទេសស្រីលង្កា នាដើមទសវត្សឆ្នាំ១៩០០។ ពពួកផ្សិត Phytophthora មានច្រើនប្រភេទ ក្នុងនោះមាន៦ប្រភេទ បង្កឲ្យដើមកៅស៊ូជ្រុះស្លឹកខុសប្រក្រតី ។

តារាងទី១៖ ភាពផ្សេងគ្នានៃប្រភេទផ្សិតនិងការបង្កជំងឺ

ប្រភេទផ្សិត	ប្រទេសបានរាយការណ៍	ការបង្កជំងឺ
P. meadii	ឥណ្ឌា ស្រីលង្កា ម៉ាឡេស៊ី ថៃ មីយ៉ាន់ម៉ា ចិន នីហ្សេរីយ៉ា	ស្លឹកជ្រុះខុសប្រក្រតី រលួយផ្លែ ឆ្នូតខ្មៅ ស្នាមដំបៅ
P. palmivora	ម៉ាឡេស៊ី ឥណ្ឌូនេស៊ី ប្រេស៊ីល ចិន ស្រីលង្កា ថៃ វៀតណាម ភីលីពីន នីហ្សេរីយ៉ា លីបៀរ កូស្តារីកា	ជ្រុះស្លឹកខុសប្រក្រតី ស្នាមដំបៅ
P. botryosa	ថៃ វៀតណាម ម៉ាឡេស៊ី នីហ្សេរីយ៉ា	ជ្រុះស្លឹកខុសប្រក្រតី ស្នាមដំបៅ
P. citrophthora	អាយវ៉័កូស ប្រេស៊ីល ឥណ្ឌូនេស៊ី ចិន នីហ្សេរីយ៉ា ថៃ	ជ្រុះស្លឹកខុសប្រក្រតី
P. capsici	ប្រេស៊ីល ចិន នីហ្សេរីយ៉ា	ឆ្នូតខ្មៅ ស្នាមដំបៅ
P. nicotianae	ចិន នីហ្សេរីយ៉ា	ជ្រុះស្លឹកខុសប្រក្រតី រលួយផ្លែ ឆ្នូតខ្មៅ ស្នាមដំបៅ
P. phaseoli	ហ្វីលីពីន	Seedling blight
P. hevea	ម៉ាឡេស៊ី	រលួយផ្លែ ឆ្នូតខ្មៅ

២. រោគសញ្ញាជំងឺ

ជំងឺជ្រុះស្លឹករដូវភ្លៀង Phytopthora កើតមាននៅលើគ្រប់ផ្នែកទាំងអស់នៃសរីរាង្គរបស់កៅស៊ូលើកលែងតែផ្នែកឫស។ ការបង្កជំងឺនឹងចេញរោគសញ្ញាសំខាន់ៗដូចខាងក្រោម៖

ក. ស្លឹកជ្រុះ

រោគសញ្ញាកើតលើទងស្លឹកមានស្នាមដំបៅពណ៌ប្រផេះ ឬខ្មៅរីវត្តន៍លើទងស្លឹក និងមានតំណក់ជ័រនៅលើដំបៅ ហើយពេលខ្លះស្លឹកទាំងមូល ប្រែពណ៌ទៅជាលឿងនិងក្រហមមុននឹងជ្រុះ។

ខ. ផ្លែ

ដំបូងផ្លែមានដំបៅដែលមានរាងដូចជាតំណក់ទឹកប៉ុនក្បាយម្ទុល បន្ទាប់មក រីវត្តន៍នៅផ្នែកខាងក្រោមពាក់កណ្ដាលផ្លែ ពេលខ្លះមានតំណក់ជ័រកកជាប់នឹងផ្លែ។ បន្ទាប់ពី ២-៣សប្ដាហ៍ផ្លែមានកន្ទួលពណ៌សបង្កដោយស្ព័រហើយចម្លងមេរោគឲ្យស្លឹក។

គ. ងាប់ពន្លកត្រួយ

រោគសញ្ញាលេចឡើងនូវដំបៅពណ៌ប្រផេះ ឬខ្មៅនៅលើពន្លកដើមខ្ចី។ មេរោគរាលដាលយ៉ាងឆាប់រហ័សរហូតដល់ផ្នែកនៃដើមនិងបង្កឲ្យងាប់ដើម។ ពន្លកខ្ចីនៃទងស្លឹកកៅស៊ូកំពុងផ្ដល់ផល រងនូវជំងឺនេះក៏អាចងាប់ដែរ។

ឃ. រលួយសម្បក

ស្ព័រជ្រាបចូលតាមរយៈស្នាមរបួសដោយការចៀរជ័រ។ រោគសញ្ញាមានដំបៅពណ៌ប្រផេះ ឬខ្មៅនៅជិតមុខចៀរ និងលេចចេញរាងខូងលើផ្ទាំងមុខចៀរ។ ផ្សិតរីករាលដាលនៅក្នុងជាលិកា សម្បកឈើ បន្ទាប់មកធ្វើឲ្យសម្បកប្រេះហើយជ័រជ្រាបចេញ។ នៅពេលសម្បកនិងសាច់ឈើឆ្លងមេរោគ បានបង្ហាញលក្ខណៈឆ្នូតឈរពណ៌ខ្មៅដែលអាចមើលឃើញនៅលើសាច់ឈើ។

រូបភាពទី១៖ រោគសញ្ញានៃការកើតជំងឺជ្រុះស្លឹករដូវភ្លៀង

៣. ការការពារនិងការព្យាបាល

ក.ការការពារ

- ដាំក្លូនធន់នឹងជំងឺដូចជា៖ GT 1, PB 260, RRIM 600, PB 217, PB 235…
- ជំរះស្មៅនិងគ្រប់គល់ជុំវិញដើមកៅស៊ូ
- កាត់មែកខ្លះដើម្បីបង្កើនចរន្តខ្យល់ និងធ្វើឲ្យចម្ការស្រឡះល្អ
- មិនត្រូវបើកមុខចៀរជ័រ ឬប្តូរមុខចៀរនៅរដូវភ្លៀង
- ការពារសម្បកកំណើតពីការឆ្លងមេរោគដោយប្រើថ្នាំផ្សិត Ridomil ក្នុងកម្រិត 5g/1l ទឹកបន្ទាប់ពីប្រមូលទឹកជ័រនៅរាល់ថ្ងៃចៀរ ឬប្រើម្សៅ Sandofan ១សប្តាហ៍ម្តងនៅខែឧសភា-កញ្ញា។

ខ.ការព្យាបាល

កៅស៊ូមិនទាន់ផ្តល់ផល

កូនកៅស៊ូងាយរងនូវជំងឺ ដូច្នេះការព្យាបាលជារឿងចាំបាច់ ដោយបាញ់យ៉ាងតិច ១សប្តាហ៍ ម្តងក្នុងរដូវវស្សា នៅប្រភេទថ្នាំដូចខាងក្រោម៖

- កូពើសាន់ដូស Copper Sandoz (Baur & Co.) ក្នុងកម្រិត 3g/1lទឹក
- ប៉េរេនុក Perenox (C.I.C) កម្រិត 3g/1lទឹក
- ហាក្រូសកូពើអុកស៊ីក្លរីត (Harcross Copper Oxychloride) កម្រិត 3g/1l ទឹក
- ឌីតានអឹម៤៥ (Dithane M45) កម្រិត 3g/1l ទឹក
- ម៉ង់កូសែប (Mancozeb) កម្រិត 3g/1l ទឹក
- មេតាលាក់ស៊ីល (Metalaxyl Mz) កម្រិត 0.2%

កៅស៊ូផ្តល់ផល

- ផ្អាកការចៀរជ័រលើដើមកៅស៊ូឈឺ
- ប្រើថ្នាំ Ridomil លាបលើផ្ទាំងមុខចៀរក្នុងកម្រិត 5g/1l ទឹក នៅខែឧសភា ដល់កញ្ញា។